

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра соціальної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

«___» _____ 2017 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
В 6.3 «ПСИХОТЕРАПІЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ»**

за Освітньо-професійною програмою «Психологія»
Перший (бакалаврський) рівень

Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальності 053 Психологія

факультет філософський

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психотерапія дітей і підлітків» для студентів ОР «Бакалавр» за спеціальністю за 053 «Психологія» 2017. – 15 с.

Розробник:

Карпенко З.С. – завідувач кафедри педагогічної та вікової психології, доктор психологічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

Протокол від “30” серпня 2017 р. № 1

Завідувач кафедри педагогічної та вікової психології _____ З.С.Карпенко

Схвалено методичною комісією філософського факультету.

Протокол від “12” вересня 2017 р. № 1

“12” вересня 2017 р.

Голова _____ (Пятківський Р.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Карпенко З.С., 2017

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форми навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Модулів – 3	Спеціальність 053 – Психологія	Рік підготовки: 3
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр 6
(назва)		
Загальна кількість годин – 90		
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	12 / 8 год.
Мова викладання: українська		Практичні, семінарські 18 / 2 год.
		Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 60 / 80 год.
		Вид контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3; для заочної – 1/9

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні філософсько-епістемологічних, загально-теоретичних основ і організаційно-методичних засад сучасної дитячої психотерапії, принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції і виробленні базових терапевтичних умінь і навичок; формуванні професійної культури і етики дитячого психотерапевта.

Завдання: розкрити вихідні методологічні засади і теоретичні побудови про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; суть, види, сфери застосування і фактори ефективності дитячої психотерапії; принципи застосування, процедурні особливості і психотехнічні прийоми кожної з розглянутих систем психотерапії; сфери застосування і межі компетентності відповідної психотерапевтичної традиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати зміст основних понять і концепцій психосоціального розвитку дітей різного віку, критерії визначення нормальної і патологічної ліній розвитку, особливості спеціальних психотехнологій сприяння і корекції розвитку особистості в дитячому віці, спрямованість і терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур, способи підвищення психотерапевтичної компетентності – теоретичної і практичної, наукові джерела і персональні носії передових психотерапевтичних ідей і психокорекційного досвіду; *розуміти* зміст, межі та принципи застосування відповідного виду і методу дитячої психотерапії, компенсаторні можливості розвивальних психотехнік, логіку терапевтичного процесу, обґрунтованість і доцільність застосування певних терапевтичних технік з дітьми певного віку;

вміти застосовувати теоретичні конструкти з метою інтерпретації життєвої ситуації дитини та концептуальні моделі психотерапевтичної допомоги, поняттєво-термінологічний тезаурус навчальної дисципліни для ідентифікації певної психологічної проблеми юної особистості, ресурсів її розвитку і компенсації, комплекс відповідних психотехнік для її успішного розв'язання; *аналізувати* зв'язки між певною теорією особистості і релевантною їй психотерапевтичною практикою, переваги і обмеження відповідного психотерапевтичного напрямку, спрямованість і терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур; *синтезувати:* методи, процедури і психотехніки, запозичені з різних терапевтичних шкіл задля досягнення бажаного психотерапевтичного ефекту, адекватну психологічній проблемі стратегію психотерапевтичної допомоги дитині та її оточенню на релевантну концепцію особистості; *оцінювати:* чужий і власний терапевтичний досвід з урахуванням прийнятих у даній психотерапевтичній парадигмі критеріїв ефективності та вікових норм психічного здоров'я, світоглядну спрямованість терапевтичного мислення і професійної мотивації дитячого психотерапевта, рівень обізнаності магістрантів у галузі психотерапії, сформованість їхніх професійних інтересів.

Загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
здатність вчитися і оволодівати професійними знаннями;
здатність бути критичним і самокритичним;
здатність генерувати нові ідеї (креативність);
здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

Спеціальні компетентності:

здатність і готовність аналізувати та моделювати психологічні феномени та їх динаміку;
емпатійність, толерантність;
здатність і готовність мислити критично, системно і сапогенно; розуміння основних теоретичних понять, термінів, законів та закономірностей психологічної науки;
знання юридичних та морально-етичних (екологічно орієнтованих) нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Культурно-історичні, організаційно-деонтологічні та теоретико-методологічні засади психотерапії дітей і підлітків

Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків

Поняття про предмет дитячої і підліткової психотерапії та історію її розвитку. Зв'язок психотерапії дітей і підлітків з психологією розвитку і патопсихологією, психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням. Загальні фактори ефективності і види дитячої психотерапії.

Організація і структурування психотерапевтичного процесу з дітьми та підлітками. Вимоги до професійної освіти в царині дитячої та підліткової психотерапії. Дотримання етичних принципів у психотерапії дітей і підлітків. Критерії професіоналізму психотерапевта, який працює з дітьми і підлітками.

Тема 2. Психодинамічна традиція в дитячій психотерапії

Основні концепти динамічної дитячої психотерапії. Особливості застосування дитячого психоаналізу (З. і А. Фрейди, М. Кляйн та ін.). Аналітична індивідуальна психотерапія А. Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Трансактний аналіз Е. Берна в дитячій психотерапії. Розвиток психодинамічної традиції в школі Т.С. Яценко.

Тема 3. Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків

Когнітивний підхід А. Бека. Раціонально-емотивна терапія А. Елліса.

Терапія реальністю У. Глассера. Особливості застосування когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) у роботі з дітьми. Схема-терапія: модель роботи з частками (Дж. Янг). Нейролінгвістичне програмування. Здобутки Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії (О. Романчук) в популяризації КПТ і підготовці фахівців з дитячої психотерапії.

Тема 4. Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків

Гуманістична психотерапія К. Роджерса. Експресивна психотерапія Н. Роджерса. Логотерапія В. Франкла і А. Ленгле. Гештальт-терапія Ф. Перлза. Терапевтична метафора в казкотерапії. Терапія творчим самовираженням. Ігрова терапія. Психогімнастика. Музикотерапія. Танцювальна терапія. Бібліотерапія. Проективне малювання та його психотерапевтичний ефект.

Змістовий модуль 2

Вікові особливості застосування форм і методів психотерапії дітей і підлітків

Тема 5. Особливості дитячої психотерапії

Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Симптомо-орієнтована терапія дошкільників (дитячі страхи, енурез, заїкання, сором'язливість, агресивність, імпульсивність тощо). Методика проведення психогімнастики в контексті налагодження процесів емоційно-вольової саморегуляції поведінки. Розвивально-корекційні та виховні функції казкотерапії. Ігрова терапія з дітьми та умови її проведення. Аналіз деструктивних взаємодій, психологічних ігор та запобігання формуванню віктимних життєвих сценаріїв у дошкільному віці.

Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Типові психологічні труднощі молодших школярів (шкільна дезадаптація, дидактогенія, особистісна тривожність на тлі академічної неуспішності тощо). Методика застосування арт-терапії (музики, танців, драматизації, малювання), бібліотерапії. Тренінг асертивності. Методи ефективної психотерапевтичної бесіди (переконування з арсеналу КПТ, навіювання – терапевтична метафора, НЛП, наслідування – психогімнастика й експресивна психотерапія загалом).

Тема 6. Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.

Психологічні особливості підліткового віку. Емоційні (вразливість до стресу, депресія, тривожність тощо) та поведінкові (невпевненість, адикції, схильність до асоціальної поведінки та ін.) розлади. Ігрова терапія з підлітками (тренінги асертивності, сенситивності, особистісного зростання тощо). Методи психопрофілактики булінгу і віктимної поведінки підлітків.

Проблема міжпоколінних трансмісій. Віктимний сімейний міф і життєствердний конструктивний наратив. Поняття про системну сімейну терапію. Методики сімейної психотерапії: «Сімейна фотографія», «Сімейна скульптура», «Сімейний ритуал», «Порівняння цінностей» та ін. Конфліктний діалог і принципи гармонізації дитячо-батьківських стосунків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна / заочна форми					
	усього	у тому числі				
1	2	л 3	пр 4	Лаб 5	інд 6	с.р. 7
Змістовий модуль 1. Культурно-історичні, організаційно-деонтологічні та теоретико-методологічні засади психотерапії дітей і підлітків						
Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків	20	2/2	2			10/10
Тема 2. Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії	15	2	2			10/10
Тема 3. Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків	15	2/2	4			10/10
Тема 4. Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків	15	2	2			10/10
Разом за змістовим модулем 1	65	8/4	10			40/40
Змістовий модуль 2. Вікові особливості застосування форм і методів психотерапії дітей і підлітків						
Тема 5.	15	2/2	4			10/20

Особливості дитячої психотерапії						
Тема 6. Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.	20	2/2	4/2			10/20
Разом за змістовим модулем 2	35	4/4	8/2			20/40
Усього годин	90	12/8	18			60/80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культурно-історичні й організаційно-деонтологічні засади дитячої психотерапії	2
2	Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії	2
3	Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей та підлітків	2
4	Екзистенційно-феноменологічна орієнтація дитячої та підліткової психотерапії	2
5	Особливості психотерапії дітей дошкільного віку	2
6	Психотерапія молодших школярів	2
7	Психотерапія в підлітковому віці	2
8	Психотерапія стосунків дитини з батьками	2
9	Здобутки, проблеми і перспективи розвитку психотерапії дітей і підлітків	2

6. Самостійна робота

Основні завдання для самостійної роботи студента

№ з/п	Назва теми і питання для самостійного опрацювання	Кількість годин (стаціонарна /заочна форми навчання); тиждень
1	Тема 1. <i>Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей</i>	10 / 10; третій тиждень

	<i>та підлітків.</i> Скласти структурно-логічну схему історичних віх і соціокультурних умов розвитку дитячої психотерапії. Опрацювання нормативних документів з охорони психічного здоров'я дітей та підлітків.	
2	Тема 2. <i>Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу та підліткову психотерапію видатних представників психодинамічного спрямування.	10 / 10; п'ятий тиждень
3	Тема 3. <i>Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу і підліткову психотерапію видатних представників когнітивно-біхевіорального спрямування.	10 / 10; сьомий тиждень
4	Тема 4. <i>Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу і підліткову психотерапію видатних представників екзистенційно-феноменологічного спрямування.	10 / 10; дев'ятий тиждень
5	Тема 5. <i>Особливості дитячої психотерапії.</i> Розробити цикл занять із психогімнастики. Зробити трансактний аналіз окремих казок для дітей. Придумати терапевтичну метафору на задану проблему. Проаналізувати програми тренінгів асертивної поведінки. Підготуватися до групової дискусії «Методи подолання шкільної тривожності». Терапевтичні можливості проєктивної методики «Малюнок сім'ї» - групове обговорення. Проаналізувати програмну літературу для позакласного читання молодших школярів на предмет її корекційно-розвивального і виховного впливу на дітей. Огляд дисертаційних досліджень з верифікації методів психотерапії дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.	10 / 20; одинадцятий тиждень
6	Тема 6. <i>Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.</i> Проаналізувати програми тренінгів асертивності, сенситивності, особистісного зростання; профілактики булінгу та віктимної поведінки; запобігання формуванню залежної поведінки. Підготувати реферат на тему «Системна сімейна терапія». Виконання у групах вправ на терапію дитячо-батьківських стосунків (рольова гра). Огляд дисертаційних досліджень з верифікації методів психотерапії підлітків.	10 / 20; тринадцятий тиждень

7. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни передбачено використання таких методів навчання, як:

- ✓ лекції з використанням мультимедійних презентацій;
- ✓ бесіди та дискусії з проблемних, неоднозначних та суперечливих питань;
- ✓ робота в групі – дискусія, рольова гра, колективне обговорення;
- ✓ складання таблиць і структурно-логічних схем засвоюваного матеріалу;
- ✓ аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психотерапевтичної роботи з дітьми.

Провідна форма навчання – лекція. За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та частково – пошуковий та продуктивно-творчий методи. Передбачено проведення лекційних і семінарських занять, самостійне вивчення літератури, офіційних документів та інших джерел, підготовка тематичних доповідей, написання есе, рефлексивний аналіз терапевтичних ефектів.

Структура семінарського заняття містить: оперативне тестування чи письмову роботу, питання для обговорення, практичні завдання, дискусію, підведення підсумків та рекомендовану літературу.

8. Методи контролю

Методи усного контролю (індивідуальне і фронтальне опитування); методи машинного контролю (тести), методи письмового контролю (контрольні роботи, опитування) тощо.

Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюється у формі поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється у формі оцінок за різні види аудиторної та самостійної роботи – активність на семінарах (участь у обговоренні питань, у дискусіях тощо), результати виконання творчих завдань, підготовки і презентації рефератів та ін.

Модульний контроль (тематичне оцінювання з модулю) здійснюється на засаді письмової залікової контрольної роботи, яка складається з двох частин: по-перше, тестові питання за змістом аудиторної роботи, по-друге, виконання завдання із самостійного опрацювання певних питань курсу, більша частина яких потребує творчого підходу до змісту. Крім того, загальне оцінювання модулю включає в себе також результати поточного контролю.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Основи дитячої психотерапії» – диференційований залік, який проводиться усно.

Запитання до заліку

Питання для *підсумкового контролю* знань студентів:

1. Поняття про предмет дитячої та підліткової психотерапії та історію її розвитку.

2. Зв'язок психотерапії дітей та підлітків з психологією розвитку і патопсихологією.
3. Зв'язок дитячої та підліткової психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням.
4. Основні психотерапевтичні моделі: медична, психологічна, соціологічна, філософська.
5. Загальні фактори і види дитячої та підліткової психотерапії.
6. Дотримання етичних принципів у дитячій психотерапії.
7. Професійна компетентність психотерапевта, що працює з дітьми та підлітками.
8. Організація і структурування психотерапевтичного процесу з дітьми та підлітками.
9. Типові труднощі психічного розвитку дошкільників.
10. Ознаки і причини шкільної дезадаптації молодших школярів.
11. Основні концепти динамічної дитячої та підліткової психотерапії.
12. Причини виникнення психологічних проблем і шляхи їх розв'язання з погляду психоаналізу.
13. Особливості застосування психоаналізу з дітьми та підлітками (З. і А. Фрейди).
14. Дитячий психоаналіз за М. Кляйн.
15. Індивідуальна аналітична психотерапія А. Адлера.
16. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.
17. Поняття про трансактний аналіз Е. Берна. Роль раннього дитячого програмування.
18. Деструктивні взаємодії, психологічні ігри та запобігання віктимних життєвих сценаріїв.
19. Розвиток психодимічної традиції в школі Т.С. Яценко.
20. Гештальт-терапія Ф. Перлза.
21. Когнітивна терапія А. Бека.
22. Раціонально-емотивна терапія (РЕТ) А. Елліса.
23. Терапія реальністю У. Глассера.
24. Когнітивно-поведінкова терапія КПТ).
25. Здобутки Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії (О. Романчук) в популяризації КПТ і підготовці фахівців з дитячої та підліткової психотерапії.
26. Ігрова психотерапія з дітьми та умови її проведення.
27. Поняття про експресивну гуманістичну психотерапію (Р. та Н. Роджерси).
28. Логотерапія В. Франкла й А. Ленгле.
29. Арт-терапія та її різновиди в роботі з дітьми та підлітками.
30. Організаційно-методичні засади застосування психогімнастики.
31. Психологічні особливості терапевтичної метафори.
32. Казкотерапія у роботі з найменшими дітьми.
33. Проективне малювання та його психотерапевтичний ефект. Методика проведення тренінгу асертивності.
34. Бібліотерапія у роботі з молодшими школярами та підлітками.
35. Схема-терапія в дитячому віці у контексті терапевтичного альянсу з

батьками.

36. Методи ефективної психотерапевтичної бесіди.

37. Системна сімейна терапія.

38. Способи побудови життєствердного (конструктивного) сімейного наративу.

39. Дослідження ефективності дитячої та підліткової психотерапії.

40. Розвиток дитячої та підліткової психотерапії на Прикарпатті.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота		Індивідуальні завдання	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		

T1	T2	T3	T4	T5	T6		
15	10	10	15	25	25		100

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C	задовільно	
60 – 69	D		
50 – 59	E	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
26 – 49	FX		
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни при підсумковому контролі:

«відмінно» – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достатній рівень сформованості умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння ухвалювати необхідні рішення у нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але

допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь та навичок з дисципліни, яка вивчається.

10. Методичне забезпечення

Програма навчальної дисципліни, конспект лекцій, рекомендована до курсу література, друковані періодичні видання; ілюстративний матеріал, дидактичні тести, мультимедіапрезентації.

11. Рекомендована література

Основна література

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. Екатеринбург: Деловая книга, 1995.
2. Айви А. Е., Айви М. Б., Саймэн-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. М.: Психотерапевтический колледж, 1999.
3. Бондаревська Л. Л. Ігрові технології в роботі психолога / Л. Л. Бондаревська, С. М. Аврамченко, І. В. Євтушенко. – К. : Марич, 2009.
4. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением. М., 1989.
5. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті / О.Вознесенська, Л.Мова - К.: Шк. світ, 2003.
6. Готовність та адаптація дитини до школи. / Упоряд.: О.Главник, 2007
7. Детская и подростковая психотерапия / под ред. Е.В. Филипповой. М.: Издательство Юрайт, 2017.
8. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія.К. : Центр учбової літератури, 2017.
9. Каліна Н. Ф. Психотерапія. К.: Академвидав, 2010.
10. Карпенко З. С. Експресивна психотехніка для дітей. К.: НПЦ Перспектива, 1997.
11. Карпенко Є. В. Організація тренінгу спілкування з дітьми різного віку. Дрогобич, 2016.
12. Коробко С.Л., Коробко О.И. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. К.: Літера ЛТД, 2006.
13. Кривоніс Т. Г. Теорія та практика особистісної психотерапії. К.: Вид дім «Слово», 2012.
14. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник. Суми, 2006.

15. Литвиненко С.А. Ігротерапія / С. А. Литвиненко. – К. : Шкільний світ, 2010 (Бібліотека "Шкільного світу").
16. Овчарова Р. В. Технологии практического психолога образования: Учебное пособие для студентов вузов и практических работников. М.: ТЦ «Сфера», 2000.
17. Оклендер В. Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. М.: Независимая фирма «Класс», 1997.
18. Пов'якель Н. І. Психопрофілактика конфліктів. К. : Шкільний світ, 2012.
19. Психотерапевтическая энциклопедия / под. ред. Б. П. Карвасарского. СПб.: Питер Ком, 1998.
20. Психотерапия детей и подростков / по ред. Х. Ремшмидта. М.: Мир, 2000.
21. Справочник практического психолога / сост. И. Г. Малкина-Пых. М.: Эксмо, 2008.
22. Спиваковская А. С. Психотерапия: игра, детство, семья. М.: Эксмо-Пресс, 1999.
23. Шкурко Т.А. Танцевально-экспрессивный тренинг.- СПб.: Изд. «Речь», 2003.

Допоміжна література

1. Аллан Дж. Ландшафт детской души. Юнгианское консультирование в школах и клиниках. М., 2006.
2. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта СПб., 2001.
3. Глива Є. Вступ до психотерапії. Острог-Київ, 2004.
4. Горбунова В. Виховання без нервування. Харків, 2014.
5. Гулина М. А. Терапевтическая и консультативная психология. СПб.: Речь, 2007.
6. Захаров А.И. Как преодолеть страхи у детей. М.: Педагогика, 1986.
7. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии. СПб.: ООО «Речь», 2000.
8. Карпенко З. С. Герменевтика психологічної практики. К.: РУТА, 2001.
9. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навч. посіб. К.: Академвидав, 2012.
10. Осипова А. А. Общая психокоррекция. М.: ТЦ «Сфера», 2000.
11. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога. Кн. 1: Система работы психолога с детьми разного возраста. М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000.
12. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы. Теория и практика. М.: Прогресс, 2-е изд., 1993.
13. Скотна Н., Стець В. Патопсихологічний словник. Дрогобич, 2016.
14. Шапар В. Б. Сучасний психологічний тлумачний словник К., 2005.
15. Шостром Э., Браммер Л. Терапевтическая психология. Основы консультирования и психотерапии. СПб: Сова; М.: Изд-во Эксмо, 2002.
16. Яценко Т. С. Динамика развития глубинной психокоррекции: теория и практика. Днепропетровск: «Инновация», 2015.

12. Інформаційні ресурси

1. Кузікова С. Б. Основи психокорекції / навчальний посібник. К.: Академвидав, 2012. Режим доступу: <http://academia-ps.com.ua/product/322>

2. Мазяр О.В. Основи психокорекції. Курс лекцій. Житомир, 2013.

Режим доступу:
https://vk.com/doc68780035_190196252?hash=b2a4610426a895be07&dl=ae8d5785e411dbcf6f

3. Скрипник Н.І. Практикум з групової психокорекції : навчально - методичний посібник / укладач Н.І.Скрипник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2016.

Режим доступу:
<http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/5571/1/grupova20psyhokorekziya.pdf>

4. Дубровіна І.В. Психокорекційна та розвиваюча робота з дітьми / Андрєєва О.Д., Данилова Є.Є., Вохмяніні Т.В. // Видавничий центр "Академія", 1998. Режим доступу:

<http://bibliograph.com.ua/psihokorrekcija/index.htm>

5. <http://divovo.in.ua/navchaleno-metodichniy-posibnik-dlya-pidgotovki-magistriv.html?page=23>

6. <http://yacenkots.com.ua/uk/shop>